

TANTÁRGYI TEMATIKA

2024/2025 tanév 1. félév; Munka- és társadalombiztosítás alapszak

Tantárgy neve: Munkaügyi kapcsolatok és szociális jog története	Tantárgy Neptun kódja: AJJOT141MBAN1(nappali) AJJOT141MBAL1 (levelező) Tárgyfelelős intézet: Jogtörténeti és Jogelméleti Intézet Jogtörténeti Tanszék Tantárgyelem: kötelező
Tárgyfelelős: Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Közreműködő oktató(k): Dr. Turkovicsné Dr. Koncz Ibolya Katalin egyetemi docens	
Javasolt félév: 1. őszi félév	Előfeltétel: -
Óraszám: nappali: 2 óra / hét levelező: 12 óra/félév	Számonkérés módja: kollokvium
Kreditpont: 2	Munkarend: nappali/levelező
<p>Tantárgy feladata és célja: <i>Munkaügyi kapcsolatok és szociális jog története</i> című tárgy az alapozó ismeretek körébe tartozik. Célja, hogy a későbbi tételes jogi tárgyak jobb megértése érdekében a hallgatókat megismertesse azon történeti előzményekkel a munkaügyi kapcsolatok és szociális jog fogalmáról, szereplőiről, a munkaügyi kapcsolatok, a szociális rendszerek történelmileg kialakult típusairól, amelyekből a ma hatályos szabályozás kialakult. Figyelemmel kíséri az egyetemes és magyar történelemben a munkaügyi kapcsolatok és a szociális jogi normáinak kialakulását, elemzi azok tartalmát. Belső rendszerét az egyetemes és hazai történelem kronológiai rendje szerint alakítottuk ki. Tárgyköre a szűkebb értelemben vett munkajogtörténeten kívül magába foglalja a társadalombiztosítási jog kialakulását és fejlődéstörténetét is. A tárgy keretében vizsgáljuk az Európai Unió szociális jogrendszerének elvi, és tételes jogi alapjait. Figyelemmel kísérjük a magyar szociális jog utóbbi tíz évének fejlődési irányait, és legfőbb eredményeit.</p> <p>Fejlesztendő kompetenciák: <i>tudás:</i> T2, T5, T7, T14; T18 <i>képesség:</i> K1, K4, K9, K14, K26 <i>attitűd:</i> A1, A5, A6; A7; A18 <i>autonómia és felelősség:</i> F1, F3, F4</p>	
Tantárgy tematikus leírása:	
<p>I. konzultáció:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>A tantárgyi követelmények és a tematika ismertetése.</i> A munkaügyi kapcsolatok fogalma és tagozódása. A munkaügyi kapcsolatok alapjai. A munkaügyi kapcsolatok fogalmának alakulása és a munkaügyi kapcsolatok fejlődésének állomásai Magyarországon. A középkori előzmények. (Céhek, kereskedők, kontárok) A munkaügyi kapcsolatok elemeinek a kialakulása: a minimalstandardok. A munkaszerződés specializálódása. A munkaügyi kapcsolatok szereplőinek a kialakulása A kollektív tárgyalások és a kollektív szerződések kialakulása. A munkavállalói részvétel (participáció) története. Munkaügyi konfliktusok: a sztrájkhoz való jog fejlődése. A munkaügyi bíraskodás kialakulása a hazai és az európai jogfejlődésben. <p>II. konzultáció:</p> <ol style="list-style-type: none"> A szociális jog fogalma, történetének főbb szakaszai. Az ókori szociális gondoskodás főbb elemei. 	

6. A középkori szociális ellátás jogi szabályozása. A felvilágosult abszolútizmus és az állami gondoskodás
7. A magyar szociális gondoskodás története 1867-1989 között. Az „Egri Norma”

III. konzultáció:

8. A bismarcki szociálpolitika. A 20. századi európai szociális modellek.
9. A társadalombiztosítás ágai. A társadalombiztosítás kezdetei Európában és hazánkban.
10. A társadalombiztosítási rendszer két világháború közötti reformjai. A társadalombiztosítás 1945 utáni fejlődése.
11. A társadalombiztosítási bíráskodás kialakulása a hazai és az európai jogfejlődésben.
12. Az európai munkaügyi kapcsolatok kialakulása. A munkaügyi kapcsolatok nemzetközi szabályozásának kialakulása.

IV. konzultáció:

13. Az EU szociálpolitikájának történeti háttere. Az Európai Szociális Modell.
14. A magyar szociális jog utolsó tíz éve.
Félév lezárása, a vizsgatételek végső rögzítése

Félévközi számonkérés módja és értékelése:

A tantárgyból - elméleti jellegénél fogva - a félév során aláírást kell szerezni, amelynek feltétele az előadásokon való részvétel. A távolmaradás megengedett mértéke 1 alkalom. A további igazolt vagy igazolatlan hiányzás beszámolási kötelezettséget von maga után, amelynek teljesítése írásban vagy szóban, az oktatóval történő egyeztetés szerint történik.

Kollokvium teljesítésének módja, értékelése:

A vizsgára bocsátás feltétele az aláírás megszerzése

A e-leckekönyvi aláírás megszerzése után a hallgatók a vizsgaidőszakban a félév anyagából szóbeli vagy írásbeli vizsgát tesznek, amelynek értékelése ötfokozatú jeggyel történik.

A vizsgán 5 fokozatú értékelést alkalmazunk.

A vizsga a tankönyv tételeiből és az előadások anyagából lesz.

Az ötfokozatú értékelés százalékos határai: 0-50%: elégtelen (1); 51-60% elégséges (2); 61-70%: közepes (3); 71-80%: jó (4); 81-100%: jeles (5).

Az adott ismeret átadásában alkalmazandó további / sajátos módok, jellemzők: *előadás, magyarázat, tematikus prezentáció/szemléltetés, megbeszélés, vita*

Vizsgatételek:

1. A szociális jog fogalma, történetének főbb szakaszai.
2. Az ókori szociális gondoskodás főbb elemei
3. A középkori szociális ellátás és jogi szabályozás
4. A felvilágosult abszolútizmus és az állami gondoskodás
5. A magyar szociális gondoskodás története 1867-1945 között
6. A magyar szociális gondoskodás története 1945-1989 között
7. Az „Egri Norma”
8. A bismarcki szociálpolitika
9. A 20. századi európai szociális modellek
10. Az EU szociálpolitikájának történeti háttere
11. Az Európai Szociális Modell
12. Az Európai Szociális Modell a gyakorlatban
13. A magyar szociális jog utolsó tíz éve
14. A munkaügyi kapcsolatok fogalma, tárgya, kialakulásának a feltételei.
15. Az európai munkaügyi kapcsolatok létrejöttének menete.

16. A munkaügyi kapcsolatok nemzetközi szabályozásának kialakulása (ILO, ENSZ, Európa Tanács, EU)
17. A munkaügyi kapcsolatok fejlődése Magyarországon a XIX. században és a XX. század első felében.
18. A munkaügyi kapcsolatok fejlődési szakaszai Magyarországon 1949-től napjainkig.
19. A minimalstandardok I. A munkaidő szabályozásának az állomásai.
20. A minimalstandardok II. A munkabér szabályozásának alakulása. A fizetett szabadság, a végkielégítés, és a munkaszerződés felbontásának a kialakulása.
21. A munkaszerződés specializálódása.
22. A szakszervezetek kialakulása I. (Anglia, Franciaország, Németország)
23. A szakszervezetek kialakulása II. A magyar szakszervezetek kialakulása
24. A munkaadói érdekképviselők kialakulása Európában
25. A magyarországi munkáltatói szervezetek kialakulása
26. A kollektív szerződések kialakulása
27. A munkavállalói részvétel (participáció) előzményei
28. A munkaügyi bírászkodás fogalma, előzményei, jellemzői
29. A munkaügyi bírászkodás története Magyarországon I. Az ipari és a mezőgazdasági munkások jogvitái elbírálásának alakulása.
30. A munkaügyi bírászkodás története Magyarországon II. A közszolgálati jogviszonyban állók munkaügyi vitáinak a szabályozástörténete Magyarországon. A magyar munkaügyi bírászkodást módosító jogszabályok a 20. század első felében.
31. A sztrájk fogalma, kialakulásának gyökerei, európai történetének a szakaszai. A sztrájkhoz való jog kialakulása Magyarországon.
32. A társadalombiztosítás kezdetei. A társadalombiztosítási rendszer két világháború közötti reformjai Magyarországon.
33. A társadalombiztosítás 1945 utáni fejlődése.
34. A társadalombiztosítási bírászkodás kialakulása a hazai jogfejlődésben.

Kötelező irodalom:

1. *Stipta István*: A felvilágosult abszolútizmus időszakának államszervezeti jellemzői Magyarországon. In: Segédanyag a Magyar alkotmány- és jogtörténet oktatásához II. Miskolc, 1995. 8-20. p
2. *Gyulavári Tamás-Könczei György*: Európai szociális jog. Osiris, Budapest, 2000.
3. *Kardos Gábor*: Üres kagylóhéj? A szociális jogok nemzetközi jogi védelmének egyes kérdései. Gondolat, Budapest, 2003.
4. *Hilf László* : A szegedi iparosság története, A céhek eredete és kialakulása Magyarországon 1929. Szegedi Ipartestület
5. *Randé Jenő* : A gépek forradalma Móra könyvkiadó 1976 Budapest
6. *Arató Zoltán*: A munkavédelem és munkavédelmi ellenőrzés története Magyarországon
7. *Weitbrecht, H. - Berger, G.*: Zur Geschichte der Arbeitsbeziehungen Berlin, 1985. ISBN 3-11-009533-5

Ajánlott irodalom:

1. Ibolya Katalin Koncz: The Impact of Industrial and Technological Changes on States Social Policy and Social Structure in the First Half of the 20th Century in Hungary Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Kassa, 2024.
2. *István Stipta*: Die vertikale Gewaltentrennung. Gondolat, Budapest, 2005.
3. *Bánsági Györgyi*: Szociális jog. Budapest, 2000.
4. *Molnár Margit*: Töredékek a szociális gondoskodás ókori történetéből. Esély, 1992. 3. sz. 93-103. p.
5. *Kiss György*: Munkajog Osiris, Budapest, 2005.

6. *Doris Schwarzer*: Arbeitsbeziehungen im Umbruch gesellschaftlicher Strukturen 1. Auflage 1996. ISBN 978-3-515-06811-6
7. *Ágoston P.*: A sztrájk jogalapja. Budapest, 1907, Magyar Jogászegyleti Értekezések, 271. szám. XXXIV. köt. 6. füzet
8. *Román László*: A munkajog alapintézményei I. kötet, Budapest, 1994
9. *Csizmadia-Kovács-Asztalos*: Magyar alkotmány- és jogtörténet Budapest, 1997.